

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quo tractatur de Ministro Sacramento Pœnitentiæ. Item de Sacramentis
Extrema Unctionis, & Ordinis

Bosco, Jean a

Lovanii, 1672

Sectio II. De Forma & Effectu Extremæ Vnctionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73429)

Confessio peccati venialis est materia libera, id est, potest omitti, si tamen adhibeatur, tam efficax est in suo genere, quàm Confessio mortalium. In alijs Sacramentis disparitas est; quòd forma non habeat perfectum & completum sensum, nisi cum applicatione perfectæ & completæ materiæ; hic verò plures quodammodo

materiæ & formæ applicantur, uti in Eucharistia & Ordine.

Et hæcenus quidem de prima parte hujus Sacramenti, nimirum de materia remota & proxima. Sequitur pars altera & principalior, scilicet Forma, quam explico Sectione sequenti; uti etiam Effectum.

SECTIO SECUNDA

De Forma & Effectu Extremae Unctionis.

1.
Forma hujus
Sacramenti ex
Concil.
Flor. & Tri-
dent.

Allubescit hanc Sectionem incipere à verbis Concil. Florent. in Decreto Eugenii: *Forma huius Sacramenti (Extremae Unctionis) est hæc: Per istam unctionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus, quidquid per visum &c. deliquisti. Et similiter in alijs membris. Itemque Concil. Trident. sess. 14. de hoc Sacrament. cap. 1. in fine: Formam deinde esse illa verba: Per istam unctionem &c.*

Item ex
Rit. Rom.

Ex quibus utique Concilii Rit. Rom. Tit. de Sacram. Extre. Unct. sic statuit: *Huius Sacramenti forma, quæ sancta Romana Ecclesia utitur, sollemnis illa precatio est, quam Sacerdos ad singulas unctiones adhibet, cum ait: Per istam sanctam unctionem & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus, quidquid per visum, sive per auditum &c. deliquisti. Itaque quòd valeat & liceat hæc forma, nefas sit dubitare. Atque hinc erit*

CONCLUSIO I.

Forma ordinaria Extremae Unctionis est deprecativa. Prolata indicativè, quidni valeat?

2.
Probat
Concil.

Prima pars patet ex forma Ecclesiæ latine jam assignata. Item ex forma Græcorum sequentis tenoris: *Pater sancte animarum & corporum Medice, qui Filium tuum Unigenitum Dominum nostrum Iesum Christum omnem morbum curantem & ex morte nos liberantem misisti, sana quoque servum tuum N. à detinente illum corporis infirmitate, & vivifica illum per Christi tui gratiam.*

Quare potius
forma
hujus Sa-
cramenti sit
explicitè
deprecato-
ria, quàm

Cur autem potius forma hujus Sacramenti sit explicitè deprecatoria, quàm formæ aliorum Sacramentorum, ratio à priori, est voluntas instituentis, quæ colligitur ex Iacobo Apostolo Epistol. suæ cap. 5. v. 14. & 15. *Orem*

super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum. Congruentius quòd suscipiens sit quasi extremè indigens, à proprijs viribus destitutus; qui jam incipit exire à foro Ecclesiæ, & ideo orationibus Sacerdotum adjuvatur, & Domino commendatur.

Et propterea etiam (inquit Hesselius in hoc Catechismo lib. 5. cap. 64.) plures sunt unctiones, & eadem preces sæpius repetuntur, cum nihil melius sit, quàm multis orationibus, Deo, misericordià indigentem infirmum, proprijs jam viribus destitutum, & de foro Ecclesiæ exeuntem, commendare. Quare jam ab antiquo moris est, ut dum quis inungitur, orationum Sanctorum intercessio, Litaniarum Invocatione imploretur. Hinc & amici & vicini ægrotantis adhibentur, ut plurimum conjunctim in unum oratio sit efficacior. Solet etiam ægrotus inunctus aut inungendus populi precibus pro suggestu commendari: quin & Laurentius (nescio si alibi) per campanæ pulsam indicatur populo, quando quis, maxime celebris, Sacramentum Unctionis accepit. Hæc illo.

Aliam rationem congruentiæ assignat Doctor Angelicus in Suppl. q. 29. a. 8. in corpore: *Quia hoc Sacramentum non habet aliquam effectum, qui semper ex oratione ministri consequatur, omnibus, quæ sunt de essentia Sacramenti etiam præperactis, sicut character in Baptismo & Confirmatione, & Transsubstantiatio in Eucharistia, & remissio peccati in Pœnitentiâ existente Contritione, quæ est de essentia Sacramenti Pœnitentiæ, non autem de essentia huius Sacramenti. Sed de hac contritione versia infra latius.*

Impræsentiarum subscribo verba Scoti, quibus explicat formam hujus Sacramenti: *Quæ sequuntur: Verba debita & simul cum intentione debita profertente, pertinent ad formam huius Sacramenti, & similitatem eius cum materia & intentione ministri. Similiter & intentio expressa facta supra in materia de Baptismo. Forma autem hæc simplex ad 7. unctiones principales est. Per istam unctionem*

Etiam unctioem & suam piissimam misericordiam, parcat tibi Dominus quidquid narum, lingua, tactus vel cuiusmodi, vitio deliquisti. Ita Doct. Subt. 4. dist. 23. q. unica n. 6.

Objicis: S. Iacobus non requirit nisi orationem; hæc autem esse potest sine præfatis aut similibus verbis. Respondeo; Ecclesiam, cuius est (teste Trident. sess. 4. in Decreto de editione & usu sacrorum librorum) iudicare de vero sensu & interpretatione Scripturarum sanctarum, per orationem apud S. Iacob. intellexisse orationem vocalem seu verbalem propriè dictam, ut patet ex Florent. & Trident. ac universali praxi tam Latinorum, quam Græcorum.

Nec obstat; quod oratio mentalis sit perfectior, quia, ut bene advertit Doctor Seraphicus D. Bonavent. 4. dist. 23. a. 1. q. 4. n. 30. In Sacramentis, quæ sunt signa exteriora, non tantum consideratur, quod est interius, sed etiam signum exterius, ratione cuius habet rationem Sacramenti.

Et siquidem Ecclesia semper, & ubique fuisset usa verbis deprecatoriis, non esset qui dubitaret de eorum necessitate non solum præcepti, quæ ab omnibus agnoscitur hoc tempore; sed etiam Sacramenti, quæ ab aliquibus negatur, eò quod in aliquibus Ecclesiis aliquando usi fuerint Sacerdotes verbis indicativis: nam Rituale Venetum per Leonem X. approbatum, ut communiter refertur, hanc formam præscribit: *Vngo te oleo sancto, ut hæc unctioe protectus, fortiter stare valeas adversus aëreas catervas, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti Amen.*

In Ecclesia Ambrosiana similem habent formam, ut refert Doctor Seraphicus supra n. 23. dicens: *In Ecclesia Gregoriana est hæc forma: Per istam sanctam unctioem & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus quidquid oculorum vitio deliquisti. In Ambrosiana est hæc: Vngo te oleo sanctificato in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, ut more militis uncti, præparatus ad certamen, aëreas possis superare potestates, vel similitis huic. Potrò usum huius formæ fuisse Mediolani, testantur præterea Richardus, Paludanus & Gabriel. Non est autem verisimile Ecclesiam illam non habuisse validum usum huius Sacramenti.*

Præterea; antiquus Codex Halitgarii, ut refert Serrarius, hanc formam habet: *Vngo te oleo sanctificato, ut more militum, & præparatus ad luctamen, aëreas possis superare catervas &c.*

Nihilominus, inquit Atriaga disp. 53. n. 24. certa sententia est, formam debere esse deprecativam; quia id videtur sanctus Iacobus insinuare per verbum: *Oratio fidei, & orant super eum.*

Hinc ad objectionem, ex ea consuetudine Veneta & Mediolanensis desumptam, respondet præfatus Auctor n. 25. Primò; unam vel alteram Ecclesiam privatam, errare posse in suis ritibus, indeque nihil inferri contra veritatem

Catholicam. Secundò; non constare, utrum tunc fuere additæ aliæ preces, quæ propriè fuerint formæ eius Sacramenti. Hæc ille.

Sed prima responsio non placet: non enim debemus Ecclesiis privatis tribuere errorem aliquem in ritibus, seu formis essentialibus Sacramentorum, sine urgentissima ratione; maxime cum Ecclesia Mediolanensis sanctissimum habuerit Præfulem Sanctum Ambrosium, quem ignorasse formam essentialiorem huius Sacramenti, non est verisimile.

Secunda responsio est desumpta ex D. Thoma in Suppl. q. 29. a. 8. *Ad tertium dicendum, quòd verba illa indicativi modis, quæ secundum morem quorundam præmittuntur orationi, non sunt forma huius Sacramenti; sed sunt dispositio ad formam, in quantum intentio ministri determinatur ad actum illum per illa verba.*

Similis videtur responsio D. Bonavent. supra n. 24. *Dicendum, inquit, quòd aliqui voluerunt dicere, quòd istud Sacramentum non habebat formam verbi essentialiorem, sed quæ solum erat de bene esse; & ideo non fuit expressa, nec in Ecclesia invenitur unica, sed diversa. Sed tamen istud non est securum dicere, nec secundum textum Scripturæ, cum in istius Sacramenti institutione maximam vim videatur Iac. in oratione constituere, & sibi totam efficaciam attribuire, cum dicit: Oratio fidei salvabit. Non dicit, Unctio.*

Oratio autem fidei dicitur, non ipsius inungentis sed ipsius Ecclesia, in cuius fide administrantur Sacramenta. Sicut ergo in aliis Sacramentis non sufficit corde credere, nisi fiat professio in verbo exteriori, sic intelligendum est hoc, quòd non sufficit oratio mentalis sine vocali, & ideo forma verbi est de integritate Sacramenti; forma, inquam, verbi secundum quòd est expressiva orationis fidei, & hoc propter talem institutionem istius Sacramenti.

Vnde nota; quòd est forma verbi, quæ exprimit actum & intentionem, & talis est per modum indicativum, & non est de Sacramenti necessitate, sed congruitate; & hæc in aliquibus Ecclesiis habetur, sed non in Romana, quæ maxime vitat ea, quæ possunt esse occasio deviandi. Et est forma, quæ exprimit orationem, & quoniam oratio est per modum deprecativum, talis forma est deprecativa, & hæc est de necessitate Sacramenti huius, & habetur in omnibus Ecclesiis, quoniam hæc tangitur in institutione huius Sacramenti: & quoniam non exprimit verbum determinatum, sed solum oratio fidei; ideo non oportet, quòd sit uniformitas in verbo orationis, sed solum quòd sit in sensu. Hucusque Doctor Seraphicus.

Igitur, secundum ipsum, præter formam indicativam erat in Ecclesia Ambrosiana alia forma deprecativa, necessaria necessitate Sacramenti. Et ideo fortè in Concil. Flor. & Trid. non fuerunt correctæ formæ illæ indicative, quia solum erant ceremoniales. Atque hæc ratione communis sententia, quæ negat formam indicativè prolatam valere, facilè defendi potest.

7. Prima responsio rejicitur.

8. Secunda responsio est D. Thomæ.

Et D. Bonavent.

101.

9. Ratio, quæ defenditur communis sententia, quæ requirit ad essentiam formam deprecativam.

4. Objectio solvitur.

Occurrit Replicæ.

5. An forma deprecatoria sit necessitatis necessitate Sacramenti.

Rit. Venet.

Doct. Seraph.

Richardus, Paludanus, Gabriel, Serrarius.

6. Atriaga excellentiam sententiam affirmativam esse certam.

Duplex responsio ad contrariam consuetudinem aliquarum Ecclesiarum.

Interim non desunt, qui sustineant, eam valere; tum, propter formam Veneram, & Ambrosianam jam allegatam; tum, quia sicut Ecclesia ex his verbis: *Baptizantes eos*, colligit hanc formam: *Ego te baptizo* &c. ita etiam ex illis: *Vngentes eum*, posset colligi hæc forma: *Ego te ungo* &c. Denique, quia sacramentalis forma, etiam per modum indicativum profertur, solet à SS. Patribus vocari oratio; quo pacto Leo Papa, & Alii multi, Absolutionem sacramentalem vocant orationem Sacerdotis: ergo quàmvis in hoc Sacramento proferreretur forma per modum indicativi, quidni equidem sufficiens foret ad salvandum istud Iacobi: *Orem super eum*?

Molti nihilominus sustinent valere formam indicativam, propter diversas rationes.

D. Bonac.

Et verò, ut Alios taceam, D. Bonavent. sup. n. 26. comparat formam hujus Sacramenti formæ Pœnitentiæ dicens: *Quoniam hic fit remissio peccati interveniente ministerio Sacerdotis, & quoniam in remissione culpe, Sacerdos non se habet nisi per modum deprecantis; unde & in absolutione sua utitur oratione deprecativa, hinc est, quòd optimè institutum fuit, unctiõnem non fieri sine oratione, cuius expressio est forma Sacramenti.* Si ergo hæc forma: *Ego te absolvo*, est oratio deprecativa, sufficiens ad remissionem peccati, quidni & illa: *Ego te ungo* &c.?

IO. Resp. ad rationem communis sententiæ.

Hinc ad argumentum seu rationem communis sententiæ; putà: Duæ formæ non possunt esse pro uno Sacramento, nisi sint æquivalentes, saltem in sensu; si ergo forma deprecativa sufficiens est, indicativa sola non sufficit, quia non habet æquivalentem sensum. Ad hoc, inquam, argumentum responderi potest; est hæc formæ grammaticaliter non æquivalentes, equidem æquivalere sacramentaliter; nam utraq; exprimit efficaciam Sacramenti, materiam ejus, & effectum: cur ergo utraq; non valeat?

Sanè Disp. 2. Conclus. 1. latius probavimus, formam deprecativam Baptismi probabiliter valere, estõ forma ordinaria Ecclesiæ Romanæ sit indicativa. Cur ergo non possit in hoc Sacramento valere forma indicativa, estõ forma ordinaria Ecclesiæ Romanæ sit deprecativa? Non video disparitatem quantum ad æquivalentiam. Si enim in Baptismo æquivalent illæ formæ quoad sensum, saltem sacramentalem, nulla est ratio, quare etiam in hoc Sacramento non possint æquivalere.

II. Resp. ad congruentiam supra allegatam pro communi sententiæ.

Nec obstat congruentia supra adducta; quippe hoc Sacramentum (uti & alia omnia) operatur gratiam sanctificantem in virtute meritum Christi, & non Ecclesiæ aut Sacerdotum; orationes etiam Ecclesiæ seu Sacerdotum satis applicantur in benedictione materiæ Sacramenti, & in formulis precum, quæ ante & post Sacramentum adjuvantur, item in commendationibus animæ.

Quàmvis ergo forma deprecativa sit optima, indubitati utique valoris, & maxime congrua, immo necessaria, necessitate saltem præ-

cepti, seclusâ contrariâ consuetudine; non debemus tamen propterea alii Ecclesiis præiudicare; donec certior aliqua declaratio de hac re prodeat, cum ex approbatione Leonis X. suppetat argumentum, ut vidimus, pro valore formæ indicativæ; præsertim cum soleat materia applicari, quando profertur verba essentialia; jam autem quando profertur verba indicativi modi, ungitur infirmus; ergo hæc sunt verba essentialia, & non alie orationes, quæ fortè, ut vult D. Thom. supra, adiunguntur, peractâ iam unctiõne.

Propter hæc multis Theologis visum est, non esse de essentialia hujus formæ, ut per modum deprecationis profertur. Ita sentit Alberus in 4. dist. 23. a. 4. Richardus a. 1. q. 4. ad 2. Palud. q. 1. a. 2. & Durandus q. 3. Hanc sententiam probabiliter putat Tannerus disp. 7. q. 1. in eamque inclinat Becanus de Sacram. c. 27. & Hiquæus in suo Comment. 4. dist. 23. n. 40. & seqq. Suarius disp. 40. sect. 3. n. 7. & Filiucius to. 1. tract. 3. c. 4. n. 80. oppositum tantum appellat probabilior.

Certum est, quòd mortaliter peccaret, qui in Ecclesia Romana uteretur formâ indicativâ, nisi excusaretur contrariâ consuetudine; quæ est variatio notabilis ritus, cum periculo aliquo invaliditatis Sacramenti.

Prout etiam graviter peccaret, qui uteretur hæc formâ: *Vngo te, ut Deus tibi indulgeat quod deliquisti* &c. Ubi modus indicativus coniungitur cum deprecativo. Licet enim Suarez supra n. 8. conjunctionem hanc valere existimat, est tamen, ut patet, contra usum Ecclesiæ Romanæ, & Alii putant eam esse invalidam; non modus iste loquendi (inquit Bonacina de hoc Sacramento q. unicâ punct. 3. n. 3.) non videtur continere formam deprecativam verè Deum, ut bene advertit Nugus 3. part. q. 3. a. 8. Enimvero variatur principalis copulæ ratio propositionis; unde hic modus esse potest, qui apud Grammaticos dicitur subiunctivus quàm propriè deprecativus.

Eiusdem sententiæ est Gaspar Hortadus de Extrem. Vnct. diff. 7. quia, inquit, *Tò p̄ Deo*, non tam significat actualem orationem, quàm finem, ad quem Sacerdos ordinat Unctiõnem; quæ ratio; inquit Arriaga disp. 53. n. 24. etiam mihi placeat.

Et sanè si ob illam particulam, *Vt Deus tibi remittat* &c. debet censeri in ea forma contineri deprecatio, etiam idipsum debuisset Suarez admittere in forma illa Mediolanensi; nam *Tò p̄ Deo* *Vt possis superare* &c. etiam videtur denotare petitionem à Deo, ut assistat ei homini. Quidquid autem de consequentia utriusque doctrine sit, clarum est ibi non intervenire orationem. Hæc ille.

At verò Averla supra, adherens sententiæ Suarii: Verè, inquit, in sensu & significacione videtur æquivalenter se habere uterque modus loquendi.

& respon- loquendi: Per hanc unctiōem Deus tibi indulgeat: det ad re- Vngo te, ut Deus tibi indulgeat. Nec variatio, quæ rones in- dicebatur copulæ, immutat sensum totius pro- contrarium. positionis; sed humano morè in similibus rebus idem redditur sensus.

Nec in significato differt modus, qui dicitur subiectivus, à modo deprecativo: quin immo pãsim per hunc modum solemus petere & rogare: Peto, rogo ut hoc facias, ut hoc des.

Nec tandem refert; quòd non dirigitur sermo ad ipsum Deum: nam etiam in priori & consueto modo non loquitur Sacerdos ad Deum, sed ad infirmum, dicendo: Indulgeat tibi Dominus. Quare variatio solum fit de nomine unctiōis, in verbum ungenti, per quod non variatur modus deprecationis in verbo indulgenti.

Unde si quis diceret: Vngo te, ut per hanc unctiōem indulgeat tibi Dominus, sine dubio conficeret Sacramentum, quia diceret idem, & eodem modo, quod nunc dicitur. Sed certè non apparet necessarium repetere, Per hanc unctiōem post dictum: Vngo te, & adhuc remanet idem modus in verbo indulgenti. Conficeretur ergo adhuc Sacramentum absque ea repetitione. Et sicut valeret, si quis diceret: Deprecor, ut per hanc sanctam unctiōem &c. ita etiam valeret: Vngo te & deprecor, ut per suam misericordiam &c. Hactenus Averfa. Quis eorum meliùs, relinquo iudicio Lectoris.

15. Si hæc formæ; inquit Herinx hic n. 26. non possent explicari in sensu deprecatorio, sufficeret hæc ipsa auctoritas ad opinandum, quòd Christus formam huius Sacramenti non determinasset præcisè ad deprecatoriam. Quod maxime confirmatur ex eo, quòd Sacramentarium Gregorianum, editum per Hugonem Menardum, contineat similes formas indicativas cum subiecta optatione, quæ formam quandam deprecationis præ se fert. Uti & alii Codices antiqui formas consimilis tenoris habent apud Menardum in Notis. Prout etiam Sacerdotale seu Pontificale vetustum M. S. quod vidi Lovanii in Bibliotheca Patrum Societatis Jesu. Hæc ille.

16. Quod ad me attinet, si hæc propositio: Vngo te, ut Deus tibi indulgeat, æquivalet illi: Vngo te & deprecor, ut Deus tibi indulgeat, etiam hæc erunt æquivalentes: Vngo te, ut possis superare &c. &: Vngo te & deprecor, ut possis superare aëreas catervas in nomine Patris &c.

Et verò, si hæc valeat (de quo non dubitat Suarez) Vngo te oleo sancto, ut Deus tibi remittat quidquid peccasti &c. cur Suarez supra n. 12. subdubitat, an hæc valeat: Per istam unctiōem parcat tibi Deus &c. vel: Vngendo te parcat tibi Deus? Hoc miratur Arriaga supra n. 25. cum, inquit, in his verbis: Parcat tibi Deus, longè clariùs contineatur deprecatio, quàm per tò Vt tibi Deus remittat.

Respondet; non subdubitat Suarez, an illæ

formæ valeant defectu deprecationis; sed quia una non exprimit ly Sacram, & altera non satis explicat actionem ministri, ut patebit ex dicendis Concl. sequenti, quæ talis est:

CONCLUSIO II.

Non est de necessitate Sacramenti, quòd distinctè & expressè nominetur oleum: fortè nec unctio exprimenda, minùs pars corporis, quæ iniungitur.

17. Quærit Suarez supra n. 12. an oporteat in hac forma explicare materiam remotam, ex qua fit talis unctio, sicut in Confirmatione dicitur: Confirmo te Chrismate. Et respondet hoc non esse de necessitate huius formæ, nec de substantia Sacramenti, nec de præcepto. Quæ est prima pars nostræ Conclusionis; & satis evidenter ostenditur ex forma Ecclesiæ Romanæ, in qua solum dicitur: Per istam sanctam unctiōem, nullà factà mentione olei.

Ergo certum est, hoc non esse de substantia, neque de præcepto; & qui contrarium assereret, vinculo perpetui anathematis innodatus existeret, juxta illud cap. Ad abolendam 11. de Hereticis in principio: Unversos, qui de Sacramento Corporis & Sanguinis Domini nostri Iesu Christi, vel de Baptismate, seu de peccatorum Confessione, Matrimonio, vel reliquis Ecclesiasticis Sacramentis aliter sentire, aut docere non metuant, quàm Sacrosancta Romana Ecclesia prædicat & observat &c. vinculo perpetui anathematis innodamus. Ita Lucius III.

18. Confirmatur; quia in Baptismo non est necesse explicare materiam remotam, scilicet aquam, in forma, nisi quatenus continetur in verbo ablundi: ergo neque hic necesse est explicare materiam, olei, nisi quatenus in voce unctiōis involvitur, præsertim cum sit sermo in particulari de ista sacra unctiōe.

In Sacramento autem Confirmationis occurrit specialis occasio declarandi materiam Chrismatis; quia sine illa verbum, Confirmo, aut, Signo, non satis explicaret materiam proximam seu actionem ministri, quæ fit per modum unctiōis propriæ illius Sacramenti. Quod secus est in præsentibus; nam verba illa: Per hanc sacram unctiōem, sufficienter declarant materiam proximam, & actionem ministri. Hæc ille.

Et continuò atexit: Hinc tamen colligimus, hæc verba substantialia esse; quia formæ Sacramentorum semper debent exprimere actionem, seu efficaciam ministri. Incertum est autem, an singulæ illæ particulæ, scilicet, Istam, & Sacram sint essentielles, vel sufficiat dicere:

H h h 3 Per

Per istam unctionem, vel, Vngendo te parcat tibi Deus. Et fortasse verius est, has mutationes non esse substantiales, nihilominus omnino cavendæ sunt; quia non fierent sine gravi culpa, tum propter dubium & periculum, tum propter Ecclesiæ consuetudinem. Hucusque Suarez.

19. *Ly Christumate salutis, non est essentiale in forma Confirmationis.*

Verum enim verò neque *ly Christumate salutis*, esse necessarium necessitate Sacramenti Confirmationis, suo loco probavimus. Equidem veluti forma Sacerdotii: *Accipe potestatem offerendi* &c. satis exprimit actionem seu efficaciam ministri, estò non fiat in ea expressa mentio materię, quæ est porrectio calicis cum vino, & patenæ cum pane; pari ratione illud verbum, *Confirmo*, satis exprimit actionem seu efficaciam ministri, tamen non addatur, *Christumate salutis*, quod est materia illius Sacramenti. Licet enim, *Confirmo*, ex vi verbi non significet modum unctionis, tamen per ipsam externam unctionem, quæ coniungitur prolationi illius verbi, satis determinatur hic & nunc ad illam significandam.

Ergo consimiliter in præsentī Sacramento, estò *ly Vnctionem*, ex vi verbi non significet determinatè unctionem olei; tamen per ipsam materiam seu oleum, quo infirmus à parte rei ungitur, satis determinatur ad illam significandam; uti etiam *ly Baptizo*, in forma Baptismi, determinatur per applicationem aquæ, ad significandam abluionem aquæ. Igitur non est de necessitate Sacramenti, quòd in forma Extremæ Vnctionis distinctè & expressè nominetur oleum.

20. *An unctio necessariò debeat exprimi in forma Extremæ Vnct.* Arcudius, Goar.

Fortè nec unctio debet exprimi, ut apparet ex forma Græcorum, præced. Conclus. assignata: *Pater sancte animarum & corporum Medice* &c. in qua non fit expressa mentio unctionis. Porrò illam esse formam Sacramenti, tradunt Petrus Arcudius & Iacob. Goar in Notis ad officium olei n. 29. & relatus ab eo Neophytus Rhodinus in sua Synopsi. Neque (inquit Herincx hic n. 24.) ex Traditione aliam usurpant Græci, nec in toto officio aliquid reperitur, cui commodiùs ratio formæ adscribatur. Ipsa denique continet orationem directam ad effectum huius Sacramenti, jungiturque adhibitioni materię. Hæc ille.

Rhodinus. Herincx.

Aversa.

Hinc Arcudius in Concord. lib. de Extrem. Unct. c. 5. (ut refert Aversa supra) censet, vel simpliciter non esse necessariam expressionem unctionis, vel saltem implicite indicari, invocando Deum tamquam Medicum, ut scilicet per unctionem, veluti per modum medicinæ, conferat sanitatem. Vel per antecedentia quædam verba suppleri, quibus dicitur: *Vnctione tui olei, & Sacerdotum tactu, tuos famulos sanctifica, à morbis libera, sordibus, animi purga.* Ita Aversa, & cum illo Herincx supra.

21. *An illa verba: Unctio.*

Quæ si vera sunt, videri posset, quòd in toto officio aliquid reperitur, cui commodiùs ra-

tio formæ adscribatur, scilicet illa verba: *Vnctione tui olei* &c. quæ æquivalent ordinariæ formæ Latinorum; nisi fortè cum illis non adhibeatur materia, ut supra insinuat Herincx, dum dicit; *lungiturq; adhibitioni materia*, scilicet hæc forma Græcorum: *Pater sancte* &c.

Sed ad hoc responderi posset; sufficere moralem conjunctionem materię & formæ, quæ hic potest intercedere, si hæc verba immediate coniungantur. Et quid, si dixerò, ex his & illis verbis coalescere unam totalem formam Sacramenti?

Ut sit de forma Græcorum, dubitat valde Arriaga supra n. 26. an non sufficiat in actu exercito ungeri, & simul dicere: *Per suam piissimam misericordiam* &c. Nam, inquit, in Sacramento Ordinis, quando datur potestas conferendi, non dicitur in forma quodquam de contactu calicis & patenæ, sed absolute: *Accipe potestatem* &c. Aliunde autem ex D. Iacobo nihil aliud colligitur, quam esse necessariam orationem; de ea verò reflexa declaratione materię nihil dicitur.

Ex Concilio item, & usu Ecclesiæ, nihil certi colligitur; quia Conc. æqualiter posita omnia verba: ipse autem Suarez, & Multi dicunt, non esse omnia illa necessaria. Unde ergo colligit hic Auctor Florentinum sentire magis esse necessarium tò *Per hanc sanctam orationem*, quàm tò *Per suam piissimam misericordiam*. Unde mihi ita dicendum in hoc puncto videtur, non habere nos sufficiens fundamentum ad docendum, ea verba requiri, estò fortè re ipsa requirantur. Hæc ille.

Maneat ergo res dubia, & ideo nullatenus practicanda sub gravi obligatione; tum propter periculum invaliditatis Sacramenti; tum propter contrariam Ecclesiæ consuetudinem, quæ ubique & semper observanda est, quando commode fieri potest.

Quantùm ad illam particulam, *Sacram. Extremæ Vnct.*, additur quidem à Rit. Roman. sed à Florent. & Trident. omittitur. Unde certum mihi videtur, non esse particulam essentiali; ac proinde omissionem eius non esse peccatum grave, five propter dubium & periculum, five propter Ecclesiæ consuetudinem; quia non apparet gravis materia.

Sed numquid eadem ratio illorum verborum: *Et suam piissimam misericordiam*? Exprimuntur utique non solum à Rit. Roman. sed etiam à Florent. Per ea autem declaratur virtus divina, quæ principaliter in hoc Sacramento operatur, & in qua nititur deprecatio, quæ per hanc formam fit. Ita D. Thom. 4. dist. 23. q. 1. a. 4. q. 3. ibi: *Prædicta oratio est completiva forma huius Sacramenti, quia tangit Sacramentum in hoc, quod dicitur: Per istam unctionem, & illud, quod operatur in Sacramento, scilicet divinam misericordiam* &c.

Et in solutione ad 2. reddit congruentior ratio.

Misericordia, inquit, respicit miseriam, quia hoc Sacramentum datur in statu miserie, scilicet infirmitatis, ideo potius hic quam in aliis fit de misericordia mentio.

25. Hinc citatur D. Tho. pro sententia, quæ docet, illam particulam esse substantialem. Quam etiam amplectitur Nugnus to. 2. in addit. ad 3. p. q. 29. a. 9. conclus. 4. quia, inquit, ista particula ponitur, ut explicetur causa principalis hujus Sacramenti, & effectus illius; sed magis pertinet ad Sacramentum causa principalis, quam instrumentalis. Ergo cum Sacramentum sit nullum per omissionem illius particulæ, nempe, *Per istam unctionem*, etiam est nullum per omissionem istius. Ita Nugnus, teste Dianâ p. 3. tract. 4. resol. 180.

Ex quo patet quod saltem mortaliter peccaret, qui eam omitteret; tum propter dubium & periculum invaliditatis; tum propter Ecclesiæ consuetudinem, quia in re gravi eam variat.

26. Interim Suarius supra n. 13. putat, incertum esse, an re ipsâ illa particula sit substantialis; quia, inquit, explicari in forma principalem causam effectus sacramentalis, non solet esse de substantia Sacramenti, nisi ubi invocatio Trinitatis ob specialem aliquam rationem est necessaria. Item, quia ipsamet forma deprecativa ex se includit ordinem ad divinam misericordiam, seu invocationem ejus. Præterea, de illa particula, *Piissimam*, clarius videtur non esse essentialiam; & si quis loco *Misericordiam*, poneret, *Bonitatem*, vel aliquid simile, certè videretur valida forma, ut si dicatur: *Per suam Bonitatem* &c. Denique, hoc ipso quod dicitur: *Indulgeat tibi Deus*, actus misericordiam satis expressè postulatur: ergo in actu exercito per misericordiam petitur, quàmvis in actu signato non proferatur. Non est igitur certum illam particulam esse essentialiam, quàmvis sit certum non esse omittendam. Ita Suarez.

27. Iplum sequuntur Pitigianus, Layman, Reginaldus & alii Recentiores doctissimi apud Dia. supra. Immo Arriaga supra n. 26. ait, videri omnino certum, esse sufficientem formam, estò non dicatur: *Per suam piissimam misericordiam*. Unde meritò reprehenditur Nugnus, eò quod dixerit, sententiam Suarii esse improbabilem.

Et sanè, inquit Arriaga n. 27. non video quâ probabilitate Nugnus asseruerit, esse necessarium in formis Sacramentorum explicare causam efficientem, cum certissimum sit ea verba: *Ego te absolvo à peccatis tuis*, estò in eis non dicatur quidquam de causa efficiente, hoc est, de misericordia divina, per quam remittitur peccatum, esse sufficientia. Idem est dum confesco & dico: *Hoc est corpus meum*; nam estò nihil præmiserim de Christo, possum validè consecrare. Idem est etiam in Ordinum collatione. Hæc ille.

28. Sed dicit aliquis, hic est specialis ratio: nam

sicut in Sacramento Baptismi, ac etiam Confirmationis, erat de necessitate valoris explicita invocatio Trinitatis, quia ibi inchoatur Christiana vita & militia; ita convenienter in hoc extremo Sacramento erit de ejus substantia, explicita invocatio divina misericordiam; quando nempe clauditur præsens vita, & infirmum premit sua indigentia divinæ pietatis. Atque in forma Græcorum habetur quoque talis explicita invocatio Dei, ad quem dirigitur oratio, & à quo salus petitur; habetur invocatio divinæ misericordiam & pietatis, dum appellatur Deus, tamquam medicus salutatis. Ita Averfa supra.

29. Respondeo; divina misericordia sufficienter significatur in ly *Indulgeat Dominus*, vel *Deus*; nam indulgentia actus est misericordiam, non justitiæ. Quod attinet ad Baptismum, speciale habemus præceptum baptizandi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Matth. ultimo v. 19. *Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*. Et nisi hoc esset, neque in Baptismo foret necessaria necessitate Sacramenti invocatio SS. Trinitatis.

30. Quia autem tale præceptum non habemus in Scriptura de Confirmatione, ideo suo loco docuimus, invocationem SS. Trinitatis non esse necessariam necessitate Sacramenti in ejus forma. Ergo cum Scriptura non requirat expressionem misericordiam divinæ in hoc Sacramento, ut patet ex Jacob. 5. probabile omnino est, eam non esse necessariam necessitate Sacramenti; quàmvis indubiè sit necessaria necessitate præcepti.

Porro circa hæc fatetur Arriaga, se non capere, quid juvet ad vitandum peccatum mortale, monere tunc suscipientem de periculo nullitatis. Etenim vel est urgens necessitas ad ea verba omittenda, & tunc nullum erit peccatum ea omittente, sive moneatur, sive non moneatur suscipiens; quia in simili necessitate excusamur ab usurpatione materiæ omnino certæ, quando applicamus probabilem: si verò nulla est necessitas, erit sine dubio mortale, non uti præscriptâ ab Ecclesia formâ; id quod maximè locum habet, quando accipitur altera dubia: monitio autem suscipientis nihil valebit ad vitandum periculum faciendi irriti Sacramenti sine necessitate. Ita discurrit Arriaga supra n. 28, contra Gasp. Hurtadum hic diff. 7.

Sed quàmvis hæc monitio nihil valeat, ad vitandum periculum faciendi irriti Sacramenti sine necessitate. Et per consequens nihil valeat, ad vitandum peccatum mortale irreverentiæ, quod tunc committitur, secundùm communioem sententiam. Similiter, estò hæc admonitio nihil valeat, ad vitandum peccatum mortale contra præceptum Ecclesiæ; equidem utilis est, ad vitandum peccatum mortale contra justitiam, aut certè contra charitatem proximi, qui jus habet ad accipiendum Sacramentum.

Obiectio est Averfa.

29. solvitur

Matth. ult.

30. An debet moneri suscipiens, quando cum forma incerta ministratur hoc Sacramentum.

Arriaga

Hurtadus

esse essentialia adscribitur D. Tho. Nugnus.

Peccat mortaliter qui ea omittit.

Incertum est, an sint essentialia ex Suario.

Arriaga existimat certum non esse essentialia.

Arguit.

28.

tum omnino certum, & censetur velle accipere Sacramentum omnino certum, nisi monitus de incertitudine seu probabilitate, voluntariè acquiescat & cedat jure suo.

31.
An sit de
essentia hu-
jus Sacram-
quod exprit-
matur pars
corporis
quæ inungi-
tur.

Restat ultima particula formæ, scilicet: *Quidquid per visum, sive auditum &c. deliquisti*, quæ significatur tum pars corporis, quæ inungitur, tum effectus hujus Sacramenti, scilicet remissio peccatorum. Equidem quod non sit necessarium necessitate Sacramenti exprimere partem corporis, quæ inungitur, patet ex forma Græcorum, in qua talis pars non exprimitur; maxime, cum supra dictum sit, nullam determinatam partem necessitate Sacramenti debere inungi; sed sufficere unicam unctionem cujuscumque partis.

Et dato; quod unctiones quinque sensuum forent essentielles, nunquid ideo necessarium illos sensus exprimere in forma? Nonne de essentia Confirmationis est, ut unctio fiat in fronte? Et tamen id non declaratur in forma. Sufficeret ergo ad valorem dicere: *Per has sanctas unctiones indulgeat tibi Deus, quidquid deliquisti*.

32.

Rursumque gratis admissio; quod deberent omnes sensus exprimi, nihilominus sufficeret ad valorem unica formaliter forma, sequentis tenoris: *Per has sanctas unctiones indulgeat tibi Deus, quidquid deliquisti per visum, auditum, odoratum &c.* ut patet ex antea dictis; quia hæc forma æquivalet quinque formis distinctis, in quibus unusquisque sensus exprimitur: sicut auditis Confessionibus multorum dici potest: *Ego vos absolvo*; & in Baptismo plurimum: *Ego vos baptizo*.

Graviter
peccaret qui
in Ecclesia
Latina non
exprimeret
singulas
partes cor-
poris.

Cæterum graviter peccaret, qui in Ecclesia Latina sine necessitate non exprimeret singulas partes corporis, quæ inunguntur, aut quinque non repeteret illa verba formæ; quia notabilem, receptum & approbatum Ecclesiæ Catholicæ ritum, in solemnibus hujus Sacramenti administratione adhiberi solitum, aut contemneret, aut certè pro libito omitteret, & in novum alium mutaret.

33.
An valeat
forma sine
his verbis:
*Quidquid de-
liquisti? Affir-
mat Arriaga, &c.
probat.*

Sed nunquid validè inungit, qui non solum tacet partes corporis, sed etiam effectum remissionis peccatorum, omittendo illa verba: *Quidquid deliquisti? Affirmat Arriaga supra n. 29.* tum, quia ad intelligendam veram orationem ea non requiruntur; tum, quia (juxta probabilem sententiam) potest administrari hoc Sacramentum adulto rationis capaci, etiamsi confiteri, eum nullum peccatum commississe post Baptismum; eo autem casu illa verba potius videntur inepta pro tali infirmo: quid enim petitur, ut Deus illi parcat, quod non commisit? Hæc ille.

Responsio
ad ultimam
probationem.

Respondeo, petitur, ut Deus illi parcat, quod commisit ante Baptismum, ut latius infra ubi de suscipiente hoc Sacramentum. Cur autem Ecclesia Romana voluerit, ut exprimeretur remissio peccatorum, potius quam alle-

viatio infirmi, quæ tamen etiam exprimitur ab Apostolo Iacobo ibi: *Et allevabit eum Dominus*, patebit ex dicendis Conclus. seq. quæ erit de effectibus hujus Sacramenti.

Hoc certum esse debet; formam Ecclesiæ Romanæ omnino sufficere, adeoque non esse necessarium exprimere omnem effectum, neque eadem necessitate præcepti; neque invocare SS. Trinitatem, cum hoc Sacramentum non sit professio fidei, sicuti Baptismus; neque in eo occurrat aliqua specialis ratio hujus invocationis: & quod caput est, nec in Concilio hoc declaratur, nec in Rit. Rom. neque etiam communis consuetudo id habeat: nullum ergo fundamentum est, asserendi talem præcepti obligationem.

Et quoniam aliæ difficultates circa formam hujus Sacramenti non succurrunt, progredietur ad ejus effectus, pro quibus instituitur.

CONCLUSIO III.

Effectus speciales Extremæ unctionis sunt, remissio delictorum, auxilium actuale contra molestias morbi & tentationes, remissio pœnarum, ac denique sanitas corporalis interdum, ubi saluti animæ expedierit.

Effectum specialem voco, qui non est communis omnibus Sacramentis, & ideo non recensui gratiam sanctificantem, quia est effectus communis omnibus Sacramentis novæ Legis; cum ergo ostensum sit, hoc esse verum Sacramentum novæ Legis; omnia quæ huius Sacramenti communia sunt, ei convenire necesse est. Præter autem gratiam sanctificantem, omnia singula Sacramenta conferunt auxilia specialia, quibus homo juvetur, ad finem specialem cuiusque Sacramenti obtinendum.

Hoc supposito; enumerata in Conclus. præced. speciales effectus hujus Sacramenti, probatur, quia non sunt effectus communes omnibus Sacramentis, ut nimis clarum est. Et aliunde sunt effectus hujus Sacramenti, ut evidenter ostenditur, tum ex Scriptura, tum ex Conc. Florent. & Trident. Nam Iac. 5. v. 15. ita legitur: *Oratio fidei salvabit infirmum, & allevabit eum Dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei.*

Quæ verba, sic interpretatur Florent. in Decreto Eugenii: *Effectus vero Extremæ unctionis sanitatio, & in quantum expediat ipsius animæ corporis.*

Clarius autem Conc. Trident. sess. 14. c. 2. Extremæ unctionis effectus probat: *Res potèd & effectus huius Sacramenti illis verbis explicari: Et oratio fidei*

Res etenim hac gratia est Spiritus sancti, cuius unctio delicta, si qua sint adhuc expianda, ac peccata reliquias abstergit, & aegroti animam alleviat & confirmat, magnum in eo divine misericordiae fiduciam excitando: quia infirmus sublevatus, & morbi incommoda ac labores levius fert, & tentationibus demonis, calcaneo infidantis, facilius resistit: & sanitatem corporis interdam, ubi saluti animae expedierit, consequitur.

Ubi primo loco ponit remissionem delictorum; prout etiam can. 2. Si quis dixerit Sacramentum infirmorum unctioem non conferre gratiam (sanctificantem, quae non est specialis effectus, ut statim diximus) nec remittere peccata, nec alleviare infirmos, sed iam cessasse &c. anathema sit.

Quapropter & nos inherentes vestigiis huius Concilii, remissionem delictorum primo loco posuimus in Concl. praesertim, cum in forma ordinaria Ecclesiae Latinae, haec sola proprie exprimitur; quod nobis sufficiens argumentum, eam esse effectum per se & primum huius Sacramenti, ad quem causandum Sacramentum hoc per se & primum est institutum. Ut quid enim exprimeretur effectus secundarius, relicto primario?

Ex quo patet per delicta hic intelligi peccata venialia, ut loquitur Catechismus Rom. p. 2. cap. 6. q. 14. ibi: Docebunt igitur Pastores hoc Sacramento gratiam tribui, quae peccata, & imprimis quidem leviora, & ut communi nomine appellantur, venialia, remittit, exitiales enim culpa Penitentia Sacramento tolluntur. Neque enim hoc Sacramentum primario loco ad graviorum criminum remissionem institutum est; sed Baptismus tantum, & Penitentia, vi sua hoc efficiunt.

Ergo Extrema Unctio vi sua & primario remittit crimina leviora seu peccata venialia; secus mortalia. Et ideo numeratur inter Sacramenta vivorum, quae supponunt in subiecto gratiam sanctificantem.

Itaque communis sententia est; hoc Sacramentum tunc solum conferre remissionem peccati mortalis, quando suscipiens habet veram illius Attritionem. Hanc autem habere non potest, si possit confiteri, aut elicere actum Contritionis. & nolit, sciens obligationem confitendi, aut elicendi actum Contritionis. Patet; quia sic peccat mortaliter, volens suscipere Sacramentum vivorum, in statu peccati mortalis; porro vera Attritio includit propositum de caetero non peccandi mortaliter: ergo excludit actuale peccatum.

An autem propterea remissio mortalium debeat dici effectus per accidens, vel; ut Alii, effectus secundarius; an verò adhuc possit dici effectus per se & primarius, fuscè disputant hic Auctores; sed, meo iudicio, res non meretur, quia solum est quaestio de nomine, nihil omnino conducens ad praxim; quippe infirmus nec amplius accipiet, si dixeris effectum per se & primum, nec minus, si dixeris secundarium aut per accidens.

Idem dico de hac controversia (quae similiter hic fulsissime ab aliquibus tractatur) an remissio peccatorum venialium sit effectus primarius; an verò alleviatio infirmi, seu auxilium actuale contra molestias morbi & tentationes. Res, dico, non meretur longiorem discussionem, five enim hoc, five illud elegeris; non errabis in fide, neque in bonis moribus.

Et ideo solum proponam sententiam Doctoris Subtilis, qui q. dist. 23. q. unica nu. 2. docet, Extremam Unctionem esse à Deo institutum Sacramentum respectu finalis remissionis venialium. Et probat ex illo verbo Iac. 5. Si in peccatis est, remittentur eis. Non intelligit, inquit, de mortalibus, quia haec non remittuntur, nisi in Baptismo vel Penitentia: ergo de venialibus. Si ergo prima Conclusio; quod respectu finalis remissionis venialium convenit esse, & potest esse, & est Sacramentum novo Legis.

Non ait: Respectu remissionis venialium, sed: Respectu finalis remissionis venialium: quia hoc Sacramentum non valide ministratur nisi infirmis, qui tam graviter laborant, ut mortis periculum imminere videatur, & his, qui praesens deficiunt, & indes videntur morturi, etiam sine alia infirmitate.

Cur autem Christus voluerit talibus hominibus providere de speciali Sacramento, remissivo peccatorum venialium, est per Sacramentum Penitentiae, & multis aliis remediis possent expiari, si licitum est conjectare, seu indagare rationes providentiae divinae; dicerem cum Scoto supra: Quia ista non remissa, essent impedimentum gloriae consequendae, & non remissa possunt esse usque ad exitum, quia peccator quasi continue peccat talibus peccatis. Addo; & saepe parum sollicitus est, illa peccata Sacramento Penitentiae, aut aliis remediis expiare.

Ut omittam; actus, necessarios ad Sacramentum Penitentiae, satis difficiles fore, praesertim hominibus infirmis in fine vitae, propter molestias morbi, quibus animus impeditur, quod minus possit intendere actibus supernaturalibus, & confessioni venialium peccatorum; ita ut quamvis maxime vellet ea communia confiteri, tamen moraliter sit impossibile defectu scientiae seu memoriae, & propter eorum multitudinem.

Aliud est de peccatis mortalibus, quae factis memoriae occurrunt, & quae necessario debent Sacramento Penitentiae expiari, atque omnia expiantur, etiam illa, quae memoria non occurrunt, per veram Absolutionem vel unius tantum venialis peccati; secus omnia peccata venialia, ut constat ex alibi dictis.

Igitur congruum fuit institui aliquod Sacramentum distinctum à Penitentia pro remissione finali peccatorum venialium, est non pro remissione finali peccatorum mortalium, quae communiter remissa sunt ante exitum

39. An alleviatio infirmi sit effectus primarius.

Sententia Doct. Subt.

40. Cur Christus voluerit infirmis providere de Sacramento remissivo venialium, Scoto.

41. Secus mortalia.

37. Remissio peccatorum est effectus primarius huius Sacramenti.

Per peccata intelliguntur venialia.

Catech. Rom.

38. Quando Extrema Unctio remittit peccata mortalia.

tum; quia peccator quasi continuè non peccat talibus peccatis, & quia communiter ante exitum confitetur saltem unum peccatum veniale.

42.
Extri. Unct.
per accidens
remitterit
peccata
mortalia.

Interim, quia fieri potest, ut homo præoccupatus, nec possit confiteri, nec etiam elicere Contritionem charitate perfectam, voluit misericors Deus, ut etiam hoc Sacramentum secundariò remitteret peccata mortalia subiecto alioquin debite dispositio, saltem per Attritionem supernaturalem, aut actum æquivalentem.

Neque hoc negavit Scotus, quando dixit, verba Iacob. intelligenda esse non de mortalibus, sed de venialibus; quia locutus fuit de primario significato istorum verborum; vel, ut Alii, de significato per se. Et consimiliter verba illa formæ ordinariæ: *Indulgeat tibi Dominus quidquid deliquisti per visum &c.* intelligi debent per se & primariò de delictis venialibus, secundariò autem, vel per accidens; etiam de mortalibus.

43.
Scotus non
est Auctori
huius sententia,
nam
ante ipsum
eam docuit
D. Bonav.

Sed numquid huius sententiæ Auctor fuit Scotus? Absit; nam ante ipsum in terminis eam docuit S. Bonav. 4. dist. 23. art. 1. q. 1. ibi: *Dicendum, quòd Aliquorum opinio fuit, quòd Sacramentum istud principaliter est ordinatum contra sequelas vel reliquias peccati, quæ gravant, quæ relicta sunt tam ex originali, quam ex actuali; quæ quidem reliquæ sunt pena spirituales, habentes tamen frequenter pœnas corporales annexas, propter sui expurgationem, & ideo principaliter hoc Sacramentum est contra pœnam spiritualem, sed ex consequenti est ad sanandum morbum corporalem.*

44.
Objectio.

Sed contra hoc est, quòd dicitur Iac. 5. in institutione istius Sacramenti: *Si in peccatis fuerit, remittentur ei:* Ergo istud Sacramentum est ordinatum contra aliquem morbum peccati; & hoc ipsum tangitur in Glossa. Et cum non sit contra originale, nec contra mortale, relinquunt quòd sit contra peccatum veniale: & hoc communis opinio tenet.

Solutio:

Sed notandum (prosequitur Seraphicus Doctor) quòd de veniali peccato est loqui dupliciter, aut prout est quis in statu via, aut prout est in egressu. Si prout est in statu via sive in itinere, sic morbus venialis est quasi inseparabilis, vel quòdam necessitate iterabilis, ac per hoc quòdammodo incurabilis, & ideo non debuit contra ipsum aliqua medicina specialiter & principaliter ordinari; immo quòdammodo omnia Sacramenta valent ad eius curationem secundum plus & minus. Si autem loquimur prout anima est in statu egressendi, sic possum curari sine iteratione: & sic cum anima possit contrahere talia crimina, quæ retraherent à gloria, instituit divina misericordia remedium, quo anima curari possit quantum ad remissionem culpæ, & etiam partem pœnæ, & hoc est Sacramentum Vnctionis Extremæ. Hucusque Bonav.

45.
Quomodo
curetur.

A quo si quæras, quomodo curetur peccatum veniale in hoc Sacramento? Continuò

respondet: Modus autem curandi veniale peccatum in hoc Sacramento, correspondet modo infirmitatis. Veniale autem peccatum gravat animam imprimendo deorsum, ut non ita intendat in Deum per devotionem & amorem, pro eo, quòd est in conversio inordinata ad commutabile bonum, & pro eo, quòd est minor amor Dei, sicut tangit August. in lib. Confess. Et ideo cum curatio directè sit per contritionem, per illud curatur, quòd animam aggravatam, per devotionem sursum elevat. Et quoniam corpus, quòd corrumpitur, aggravat animam: cum illud Sacramentum sit ad elevandam animam per devotionem, in qua anima recipit vigorem quemdam, in quo semper est delerio venialium, si sunt in anima, & per consequens repressio molestiarum corporatum, si expedit ipsi anima: hinc est, quòd istud Sacramentum principaliter est curationem & allevationem infirmitatis spiritualis, scilicet peccati venialis, & per accidens est ad curationem & allevationem infirmitatis corporalis, quòdammodo ad vigorandam animam, quæ regit corpus.

Et sic patet, quid sit in hoc Sacramento res tantum, quid signum, & quid res & signum. Signum tantum est unctio exterior. Res tantum est venialis unctio. Res & signum, in ipsa anima devotionis excitatio, quæ non est aliud, quam quedam spiritualis visio. Concedenda igitur sunt rationes, probantes, quòd Sacramentum valere ad infirmitates corporales curandas. Concedenda etiam sunt rationes, probantes, quòd non valet principaliter contra illas, quoniam solum per accidens, & ex consequenti valet, ut prius ostensum est.

Ex quibus verbis patet, D. Bonavent. non excludetur ab effectu primario allevationem animæ, quæ fit per auxilium actuale contra molestias morbi & tentationes; neque remissionem pœnarum, ratione quarum, peccata venialia sunt impedimentum gloriæ consequendæ; & per consequens, non excluditur absterfionem reliquiarum peccati, utpote quæ nihil aliud sunt, quam languor quidam & infirmitas animæ, quàm ex peccatis contracta, sive spiritualis debilitas, in ipsa mente exillens, quæ non est aliquid physicum, sed morale, maximè proveniens ex subtractione auxiliorum gratiæ, propter peccata tam mortalia, quam venialia.

Si ergo hoc Sacramentum primariò sit institutum, ut vult prædictus Doctor Ecclesiæ, ad elevandam animam per devotionem, in qua anima recipit vigorem quemdam, in quo semper est delerio venialium, si sunt in anima; tunc hæc sunt, quæ maximè impediunt illam devotionem & vigorem; sequitur manifestè, quòd sit primariò institutum, tum ad remissionem venialium, tum ad accipiendam illam devotionem & vigorem, per collationem gratiæ habitualis, & auxiliorum gratiæ actualis, quæ alleviant animam ægroti & confirmant, magnum in eo divinæ misericordiæ fiduciam excitando, quæ infirmus sublevatus, & morbi incommoda

ac labores leviſis fert, & tentationibus dæmonis, calcaneo inſidiantis, facilis reſiſtit.

Atque hoc eſt quod dicit Conc. Trident. in proœmio de hoc Sacramento: *Extrema Vnctiois Sacramento finem vita tamquam firmiſſimo quodam præſidio munivit. Nam eſi Adverſarius noſter occaſiones per omnem vitam quaerat & capiet, ut devorare animas noſtras quoquo modo poſſit: nullum tamen tempus eſt, quo vehementius ille omnes ſua verſuta nervos intendat ad perdendos nos penitus, & à fiducia etiam, ſi poſſit, divina miſericordie deturbandos, quam cum impendere nobis exitum vita perſpicit.*

Cæterum, quia hæc auxilia gratiæ non inſalubriter conceduntur per hoc Sacramento; nam sæpè inſirmus, qui inungitur, defectu uſus rationis eſt incapax eorum, per conſequentes incapax alleviationis & confirmationis; ſemper autem eſt capax gratiæ habitualis & remiſſionis peccatorum, ideo meritò Concilium hanc remiſſionem primo loco poſuit, & ipſa ſola propriè loquendo in forma ordinaria exprimitur.

Dico: *Propriè loquendo*; quia delictum propriè ſignificat peccatum actuale vel habituale, quàmvis latè loquendo poſſet accipi etiam pro reliquiis peccati; poena utique Purgatorii, & præſata debilitate mentis, quæ debilitas, ſicut jam jam dixi, non ſemper tollitur per hoc Sacramento, etiam dum homo eſt capax rationis, cum uſus gratiæ actualis pendeat à libera hominis cooperatione: unde fieri poſſet, ut, non obſtante hoc Sacramento, adhuc inſirmus graviffimè ferret moleſtias morbi, & tentationibus dæmonis, calcaneo inſidiantis, nullatenus reſisteret, ſed à fiducia divinæ miſericordie deturbaretur.

At verò ſemper accipit remiſſionem peccati, & partis poenæ Purgatorii, dummodo cum debita diſpoſitione recipiat Sacramento; patet: quia ſemper recipit gratiam habitualem, quæ eſt incompatibilis cum peccato mortali, & poteſt remittere peccata venialia, ut patet in Sacramento Pœnitentiæ.

Cum ergo hoc Sacramento ſit conſummativum Pœnitentiæ, etiam eius gratia erit conſummativa gratiæ Pœnitentiæ; adeoque remiſſiva peccati venialis, etiam abſque alio pio motu, conſequenti ſuſceptionem Sacramenti, ſimili modo, quo gratia Sacramenti Pœnitentiæ eſt remiſſiva peccati venialis.

Unde quod ait Herincx hîc num. 46. Primus (effectus ſpecialis huius Sacramenti) remiſſio peccati, mortalis per accidens propter bonam fidem, quæ peccator aſtritus illud ſuſcipit; venialis autem per ſe, quamquam probabilibus prærequiritur, etiam in juſtis, aliquis pius motus.

Hoc, inquam, non placet, ſi intelligatur de pio motu, conſequenti ſuſceptionem Sacramenti, cum ſæpiſſimè adminiſtretur hoc Sacramento inſirmo, cui moraliter; immo phyſicè eſt impoſſibilis pius motus, utpote ratione de-

ſtitutus, & mox ita moriturus: ſi talis eſt incapax remiſſionis peccati venialis, quomodo bene dicitur ei: *Indulgeat tibi Deus quidquid deliquiſti?* Nam hoc per ſe intelligitur de peccatis venialibus.

Utrumque ergo ſit de mente S. Bonav. ſuprà, qui videtur requirere aliquam devotionem, in qua, ſive per quam deleantur peccata venialia, exiſtimo cum Scoto, qui nullus devotionis meminit, & aliis DD. hoc Sacramento immediatè remittere peccata venialia, ſimili modo, quo ea remittit Sacramento Pœnitentiæ, cujus eſt conſummatio, de dictum eſt.

Profeſſio non eſt dubium, peccata mortalia remittere per ſe, vel per accidens, abſque alio pio motu; quidni ergo etiam venialia? Non video rationem diſparitatis, niſi quòd gratia ſanctificans poſſit flare cum peccato veniali; ſecus cum mortali. Sed hæc diſparitas non ſufficit; nam gratia ſanctificans etiam immediatè poteſt remittere peccata venialia, ut patet in Sacramento Pœnitentiæ. Ergo non eſt ratio, quare etiam non remittat in hoc Sacramento, quod per ſe inſtitutum eſt ad remiſſionem peccati venialis; præſertim, cum nonnulli doceant, per Euchariſtiam & alia Sacramenta, quæ non ſunt inſtituta ad iſtum finem, remitti immediatè aliqua peccata venialia.

Dices; ſolet hoc Sacramento adminiſtrari inſirmo, dum adhuc eſt compos rationis.

Reſpondeo; hoc ideo eſſe, ut ſic melius diſpoſitus, recipiat uberiorem gratiam ſanctificantem, & per conſequentes plura auxilia actualia ad reſiſtendum tentationibus, & ad leviſius ferendum moleſtias morbi; non autem ideo, ut per bonum motum ſubſequentem, accipiat remiſſionem peccati venialis.

Itaque congruum fuit, ut pro termino vitæ, quo quis innititur ſoli divinæ miſericordie, neque reflectit ſe, immo sæpè, propter moleſtias morbi, non poteſt ſe reflectere ad alia media remiſſionis peccatorum venialium, quibus quaſi continè peccat; congruum, inquam, fuit, ut hoc medium remiſſionis inſtitueretur, tanquam Pœnitentiæ conſummativum, quo peccata, quæ ſunt materia ſufficiens Pœnitentiæ, omnia omnino, ſufficienter tamen retractata, tollerentur, ne poſt hanc vitam Deus ea per ſe debeat remittere, abſque aliquo opere meritorio, aut ſatisfactorio, extra viam elicitò. Quod licèt Deus ſæpiùs faciat, & ideo non fuerit abſoluta neceſſitas inſtituendi hoc Sacramento ad illum finem; conveniens tamen fuit ſic fieri, quia locus remiſſionis peccatorum quoad culpam, per ſe non eſt altera vita.

Dico; *Quoad culpam*; quia poſt hanc vitam datur Purgatorium ad ſatiſpatiendum, & ideo non remittitur per hoc Sacramento tota poena, ſicut nec per Sacramento Pœnitentiæ; ſed pars tantum poenæ, veluti per Sacramento Pœnitentiæ.

47. Probatur ſententia S. Bonav. et Conc. Trident.

48. Quare Concil. i. loco ponit remiſſionem peccatorum.

Infirmus ſemper accipit remiſſionem peccati.

49. An ad eſſem requiratur pius motus ſubſequentes Sacramento.

Herincx.

50. S. Bonav. videtur requirere aliam quam devotionem.

Oppoſitum cum Scoto docet Aug. 202.

51. Obieſtio.

Diluitur.

52. Congruum inſtitutionis huius Sacramenti.

Per hoc Sacramento non remittitur tota poena.

53. Quare non ministratur illis, qui violenta morte pereunt.

Si inferas: ergo etiam debet ministrari hoc Sacramentum iis, qui violenta morte pereunt. Resp. Neg. Conseq. obstat enim voluntas seu institutio Christi. Congruentia institutionis facilis est; quia tunc non ita gravatur eorum libertas per molestias morbi, quin alia remedia possint adhibere, si velint. At verò infirmi corpore, & gravati per infirmitatem, aliam habent dispositionem sensuum, phantasmatum & virium, quibus distrahuntur, ideoque requirunt specialem excitationem. Atque hæc de spirituali effectu hujus Sacramenti, abundè satis, ut puta, pro omnibus illis, qui magis amant res, quàm voces.

54. Extre. Unctio confert sanitatem corporalem ex Jac. 5.

Pauca subdo de effectu corporali, qui collitur ex Jac. 5. ibi: *Oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus. Ubi* Aliqui priorem particulam referunt ad salutem seu sanitatem corporalem, & alteram ad spirituale subsidium. Alii verò priorem referunt ad effectum sacramentalem communem sanctificantis gratiæ, & alteram ad effectum item spirituales specialium auxiliorum gratiæ, & ad effectum corporalem sanitatis. Aliqui tandem utramque particulam conjunctim & distinctè referunt ad salutem spiritualem, & corporalem simul.

& Marc. 6.

Confirmatur hic effectus ex eo, quòd Apostoli apud Marcum c. 6. ubi secundum Trident. sup. c. 1. insinuatum fuit hoc Sacramentum, corporaliter sanaverint infirmos per uncti-
onem olei.

55. An hic effectus sit infallibilis.

Igitur de hoc effectu non dubitatur, sed queritur, an sit infallibilis, sicuti est infallibilis effectus spiritualis; id est, an semper infirmus per hoc Sacramentum consequatur sanitatem corporis, veluti semper consequitur sanitatem animæ, id est, gratiam sanctificantem.

Et quidem si quæstio est de perfecta & totali sanitate, nihil manifestius est, quàm plerisque susceptà Extremâ Unctione mori; immo sæpè sæpius nullam omnino corporis sanitatem, saltem quantum exterius apparet, recipere.

56. Pars negans probatur ex Florent. & Trid.

Quod probè sciens Conc. Florent. in Decreto Eugenii: *Effectus, inquit, est mentis sanatio, & in quantum expedit, ipsius etiam corporis. Expedit, inquam, salutem animæ, ut postmodum explicavit Conc. Trident. supra c. 2. in fine hisce verbis: Et sanitatem corporis interdum, ubi salutem animæ expedit, consequitur.*

Quæ verba Conciliorum, sic Aliqui intelligunt, ut, postitâ hæc conditione, infallibiliter conferatur sanitas corporalis, vel integra, vel tantum ex parte, si illud & non amplius expediens fuerit.

57. An sit infallibilis quando expedit salutem animæ. S. Thomas, Suarez.

Hanc sententiam dicit Suarez disput. 41. sect. 3. n. 5. communem, in qua & ipse perficit, & pro ea citatur Doctor Angelicus in Suppl. q. 30. art. 2. in corp. ibi: *Et quia ratio operans numquam inducit secundarium effectum, nisi secundum quod expedit ad principalem: ideo ex hoc Sacramento non sequitur corporalis sanatio semper,*

sed quando expedit ad spirituales sanationem; & tunc semper eam inducit, dummodo non sit impediendum ex parte recipientis.

Unde quòd Trident. dicit: *Sanctam corporis interdum, ubi salutem animæ expedit, consequitur, intelligendum videtur, non quòd interdum tantum infirmus consequatur sanitatem, etiam si expedit salutem animæ; sed quia hoc interdum solum expedit salutem animæ.*

Objicis: experimur sæpè restitui sanitatem his, qui postea in detrimentum animarum suarum illâ usuri sunt. Respondetur; non concluditur illos recuperasse sanitatem virtute hujus Sacramenti; neque enim omnes qui unguuntur, habent desperatam salutem virtute naturali, quoniam non possunt salutem recuperare applicando aliqua passiva.

Deinde, fieri potest, ut sanitas illa pro tanto spirituales fructus attulerit, quem postea, supervenientibus novis occasionibus peccandi, homo amittat: neque enim necesse est, ut salus animæ, de qua loquitur Trident. sit futura permanens, ac in re ipsa perpetuo duratura; sed satis est, quòd ex illa sanitate corporis juratus sit homo ad salutem & bonum animæ, licet fortè in eo non sit perseveraturus.

Rursum objicis: plerique moriuntur, non est autem credibile, quòd omnes illi perierint, si sanati fuissent; nam ponamus quòd aliqui ex eis fuerit confirmatus in gratia, v. g. S. Joannes Evangelista, ille saltem, si diutius supervivisset, non perisset, & plus meruisset: ergo &c.

Respondetur; confirmationem in gratia non debet excedere terminum vite, à Deo constitutum, & ab initio prævium; non enim Deus in officio voluit aliquem confirmare in gratia, & dare semper in infinitum ampliora & ulteriora gratiæ auxilia, sed determinatè talia auxilia, pro tali tempore. Si ergo Joannes supervivisset, fortè non fuisset amplius in gratia confirmatus, nec habuisset ulteriora & ampliora auxilia actualia gratiæ, neque meruisset; ac proinde non expeditisset animæ ejus sanitas corporalis, sine diuturnior vita.

Et idem dicendum de omnibus, qui quantum moraliter conjectari licet, si sanati fuissent, non solum rectè & honestè vixissent, sed etiam magnos fructus spirituales produxissent, dicendum, inquam, in primis, hoc esse valde incertum, & sine sufficienti fundamento affirmati, solique Deo cognitum. Deinde addo; fortè aliis rationibus id non expedit illis, quia postea mutarentur, & melius illis est statim mori, juxta illud Sap. 4. v. 11. *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam illius &c.*

His tamen non obstantibus, posset aliquid videri, hunc effectum non esse infallibilem; sed non fallibiliter impetrandum, juxta ordinem divine providentiæ. Fundamentum; quia nec verba Jac. Apostoli, nec verba Florent. aut Trident.

plus requirunt. Non verba Apostoli; quia, ut supra dixi, Aliqui ea intelligunt de sanitate spirituali, & recreatione quâdam seu sublevatione animæ, aut etiam corporis. Et quâvis Concilia Florent. & Trident. ac plerique DD. ea intelligant etiam de sanitate corporali, tamen nihil est, quod cogit ea intelligere de infallibili sanitate; immo potius contrarium insinuat ly Oratio, per quam non infallibiliter obtinetur bonum, quod petitur.

Occurrit objectioni

Nec obstat; quod hæc oratio sit sacramentalis; nam ad hoc sufficit, quod aliquem habeat infallibilem effectum, puta sanitatem spiritualem, ut patet ex dictis, quæ est præcipuus effectus. Sic quippe etiam Sacrificium duplicem habet effectum, unum infallibilem, scilicet remissionem pœnæ temporalis, alterum fallibilem, nptutâ castitatem, aliaque virtutes; item sanitatem corporis, aëris clementiam &c. Cur ergo similiter Extrema Unctio non possit infallibiliter conferre gratiam sanctificantem, auxilia gratiæ &c. & fallibiliter sanitatem corporalem?

61. Respondetur ad Conc. Trid.

Quantum ad Trident. intelligi possit, quod ubi saluti animæ expidierit, consequatur infirmus sanitatem; tamen nequidem tunc semper, sed interdum, quando scilicet consonat ordini tum naturalis, tum præcipuè supernaturalis providentiæ Dei; præsertim circa infirmum.

& Florent.

Atque hic sensus facilis est & obivus. Quem etiam recipiunt verba Florentini: *In quantum expedit, scilicet secundum ordinem divinæ providentiæ & justitiæ.* Providentiæ autem divinæ propter alios fines potest permittere mortem hujus hominis, estâ alioquin vivens adhuc multa bona opera præstitisset, & majorem gloriam promeruisset. Similiter justitiæ potest idipsum disponere, tamquam expediens ad puniendum peccata commissa vel infirmi, vel communitatis, quâvis forte expidiret animæ infirmi, quod convalesceret.

62. Responsio confirmatur ex Concilio Colon.

Unde Concil. Coloniense celebratum anno 1536. p. 7. c. 49. sic explicat hanc conditionem. *Restat Extrema Unctio, quæ (quoniam in morte extrema lucta est) adhibetur, ut vel convalescat agrotus, si Deo ita visum, vel fide bonâ, spe obdormiat in Domino.* Si Deo, inquam, ita visum, scilicet secundum universales aut speciales rationes suæ providentiæ.

S. 76.

Quod etiam significare videtur S. Tho. supra illis verbis: *Dummodo non sit impedimentum ex parte recipientis;* quia v. g. propter peccata præterita non meretur sanitatem corporalem; vel, ut explicat Catechif. Rom. part. 2. c. 6. q. 14. quia fides ejus infirmior est.

63. Et Catech. Romano.

Si agroti, inquit, eo tempore eam minus consequuntur, id quidem non Sacramenti vitio, sed ob eam potius causam evenire credendum est; quod eorum magna pars, vel qui sacro Oleo perunguntur, vel à quibus administratur, fides infirmior est. Testatur enim Evang. (Matth. 13.) *Domnum apud suos multas*

virtutes non fecisse, propter incredulitatem illarum. Quamquam etiam recte dici potest, Christianam Religionem, ex quo aliis tamquam radices egit in animis hominum, minus tam huiusmodi miraculorum adminiculis indigere, quam olim nascentis Ecclesiæ initio necessaria esse viderentur. Sed tamen hoc loco fides magnopere excitanda est; utcumque enim quod ad corporis validitatem attinet, Dei consilio & voluntate ceciderit, certâ spe nisi fideles debent, se huius sacri Olei virtute spiritualem sanitatem consecuturos esse.

Igitur spiritualis sanitas certa est & infallibilis, corporalis incerta & fallibilis. Fortè, sicut secundum meliorem dispositionem, conferatur melior effectus per alia Sacramenta; sic etiam Deus hic requirit certam dispositionem, ut conferat sanitatem corporalem, & meliorem dispositionem, ut conferat perfectam sanitatem, quam ut eam conferat tantum ex parte.

64. An requiratur hic certa dispositio, sicut conferatur sanitas corporalis perfecta vel ex parte tantum.

Nam, ut bene notat Averla hic sect. 7. duplex potest esse modus hujus effectus; vel nempe integra & perfecta sanitas, reducendo infirmum ex mortis periculo ad statum pristinae valetudinis; & de hoc præsertim Concilia ac Theologi loquuntur; vel solum ex parte alleviatio quædam morbi, ut minorem molestiam ac dolorem ingerat, aut etiam brevem aliquam vitæ prolongationem admittat.

Averla

De quo modo possent quoque accipi illa verba Concil. *Morbi incommoda ac labores levius fert;* videlicet non solum intelligendo, quod hoc Sacramentum det vigorem animo ad fortius tolerandas morbi molestias, sed etiam det levamen corpori, minuendo easdem morbi molestias. Similiter potest optimè de hoc intelligi illud verbum Apostoli: *Alleviabit eum Dominus.* Et pium est credere, hunc effectum plerumque conferri, quâvis non reparetur integra sanitas, sed infirmus ex hac vita decedat. Ita hic Auctor.

65. Quomodo conferatur sanitas perfecta vel imperfecta &c.

A quo si quæras, quomodo per hoc Sacramentum conferatur illa sanitas perfecta vel imperfecta? Respondet dupliciter id posse fieri. Uno modo, quod Deus id præstet, præter vim & usum naturalium causarum & ciborum ac medicamentorum. Alio modo, quod juxta vim naturalium causarum Deus mittat in mentem agroti, aut medici, aut aliorum, qui illius curam habent, ut adhibeatur tale nutrimentum aut medicamentum, sive in manus veniat tale aptum remedium, ex quo deinde naturali ordine sanitas, vel morbi alleviatio consequatur.

Etenim quando precibus & Sacrificiis solemus pro infirmorum salute Sanctos & Deum rogare, solet pariter utroque modo Deus exaudire, & petita concedere: sic ergo etiam per virtutem hujus Sacramenti. Neque enim secundus modus arguit imbecillitatem potentiæ, sed suavitatem providentiæ. Neque primus modus arguit miraculum; quia hoc genus operationis & divinæ concessionis, cum annexum sit institutioni hujus Sacramenti, se habet per modum

operationis ordinaria & consuetæ : nec solet contingere per patentem & repentinam mutationem , sed latenter & successivè : quare in hoc non vocatur & non apparet miraculum. Hactenus Aversa.

Nec habeo , quod addam ; nam de tempore quo hoc Sacramentum confert suos effectus , pa-

ter ex dictis Sectione præced. Conclul. s. deriviviscencia autem vel potius non reviviscencia satis egimus Disp. 1. Sect. 6. Conclul. 4. Nunc ergo tempus est & locus exigit , ut de Ministro ejus & Subiecto disputemus. Et primo quidem de Ministro tamquam digniore , deinde de Subiecto. Erit itaque

SECTIO TERTIA.

De Ministro & Subiecto Extrema Vnctionis.

1.
Quis sit minister & subiectum huius Sacramenti.

T Am ille , qui ministrare debet Sacramentum Extremæ Vnctionis , quàm qui suscipere , haud obcurè significatur in illis verbis Apostoli Iacobi cap. 5. v. 14. *Infirmatur quis in vobis ? Inducat Presbyteros Ecclesie &c.* Igitur Presbyter est , qui ministrare debet ; infirmus autem , qui suscipere. Et quidem Presbyterum posse ministrare , nemo dubitat. Quòd autem solus id possit , ostenditur sequenti Conclusionè , in ordine prima , sequentis tenoris :

CONCLUSIO I.

Minister necessitate Sacramenti est solus Sacerdos ; ex præcepto Ecclesie Parochus , vel ab eo delegatus.

2.
Solutio Sacramenti est minister huius Sacramenti , ex Scoto.

P Rimam partem docet Scotus 4. dist. 23. q. unica n. 5. ibi : *Quod autem sequitur : Minister à Sacerdote , exprimit ministrum idoneum , non solum quilibet exerceat , sed qui solus Sacramentum ministrat , ita quòd si alius attentaret , nihil facit ; sicut si non Sacerdos attentet conficere (Eucharistiam) nihil facit.* Determinatio autem huius ministri habetur per illud Iac. 5. *Inducat Presbyteros.* Ita Doctor Subtilis.

Probatur ex Iac. 5.

Itemque ex Conc. Florent.

Eandem veritatem postmodum determinavit Concil. Florent. in Decreto Eugenii hisce verbis : *Minister huius Sacramenti est Sacerdos.* Non ait : *Minister ordinarius* (uti de ministro Confirmationis & Ordinis , qui duplex est , ordinarius Episcopus , extraordinarius simplex Sacerdos) sed simpliciter : *Minister* , nullà adhibitâ exceptione (quam , agens de Sacramento Baptismi , statim subiunxit , dicens : *In casu autem necessitatis , non solum Sacerdos vel Diaconus ; sed etiam laicus & mulier &c.*) ut significaret , solum Sacerdotem sic esse ministrum huius Sacramenti , sicuti est minister Eucharistie & Pœnitentiæ ;

id est , ut loquitur Scotus supra , ita , quòd si alius attentaret , sive in necessitate , sive extra necessitatem , nihil facit.

Concinit Concil. Trident. sess. 14. de hoc Sacram. c. 3. quod sic incipit : *Lam vero quatinet ad præscriptionem eorum , qui & suscipere , & ministrare hoc Sacramentum debent , haud obcurè fuit illud etiam in verbis prædictis traditum : non ostenditur illic proprios huius Sacramenti ministros esse Ecclesie Presbyteros.*

Quia autem per ly *Presbyteros* Ecclesia intelligit Iac. Heretici intelligunt , ætate seniores , aut primores in populo ; ideo continuò ait Concil. *Quo nomine eo loco , non ætate seniores , aut primores in populo intelligendi veniunt ; sed aut Episcopi , aut Sacerdotes , ab ipsis ritè ordinati per impositionem manuum Presbyterii.*

Et can. 4. *Si quis dixerit , Presbyteros Ecclesie , quos B. Iac. adducendos esse ad infirmum magis horretur , non esse Sacerdotes , ab Episcopo ordinatos , sed ætate seniores in quavis communione , idè , proprium Extremæ Vnctionis ministrum non esse solum Sacerdotem , anathema sit.*

Itaque tametsi vox illa græcè *presbyteros* ambigua sit , & tam seniore ætate , quàm dignitate significare possit ; tamen secundum usum Scripturæ Testamenti novi & Ecclesie , non significat nisi Sacerdotes ; juxta illud 1. Timoth. 4. n. 14. *Noli negligere gratiam , qua in te est , qua data est tibi per prophetiam cum impositione manuum presbyterii.*

Præterquam , quòd Iac. non dicit simpliciter : *Inducat Presbyteros* , sed : *Presbyteros Ecclesie* , id est , qui præsunt Ecclesie , qui ministrant hanc Ecclesie &c. Neque enim senes tantummodo Ecclesie præferebantur , sed etiam iuvenes quales erant Timotheus & Titus.

Mirum profectò , si alius , præter Sacerdotem , aliquando validè conficiat hoc Sacramentum , Concilia jam allegata nihil minus significasse ; cùm tamen in Sacramento Baptismi tam signanter & expressè ejus meminerint , ut supra vidimus.

Similiter Doctor Angelicus , Doctor Serr...